

Polazník

Noviny
obce Papradno

Ročník XVI

1/2018

marec

Štvrťročník

Slovo starostu

Vážení spoluobčania, milí čitatelia, marec je mesiac knihy, prvý jarný mesiac, ktorý uzatvára prvý štvrťrok, mesiac, v ktorom už zima stráca svoju silu a slnečné lúče prebúdajú celú prírodu zo zimného spánku a nás lákajú do záhrad a jarného upratovania.

Cesta k cintorínu

V diani obce bol prvý štvrťrok obdobím administratívneho ukončenia predchádzajúceho roka, ale aj prípravy niekoľkých projektov a prípravných prác pre tento rok. V predposledný deň roka 2017 sa nám podarilo uzatvoriť zmluvu s Biskupským úradom Žilina, za čo im veľmi pekne ďakujem, a odkúpiť pozemky pod nový cintorín s tým, že budeme hľadať riešenie pre prístupovú cestu na cintorín, používaním ktorej nebude poškodzovaná budova kostola. Vďaka ich ústretovému kroku budeme môcť v najbližšej dobe rozbehnúť práce na prístupových cestách k tomuto pozemku ako aj rozčleneniu a reálnemu používaniu.

Dotácie pomôžu

Podarilo sa nám získať dotáciu 10 000 € na kamerový systém i 30 000 € na rekonštrukciu požiarnej zbrojnice. Obidva projekty začneme realizovať, len čo to počasie dovoľí. Od 1. 1. 2018 funguje škôlka v nových priestoroch v škole, čím vznikol nový subjekt Základná škola s materskou školou. K novému školskému roku 2018/19 otvoríme v MŠ ešte jednu triedu, a tak verím, že už nebude problémom umiestniť v MŠ každé dieťa, ktoré spĺňa zákonné podmienky pre jeho umiestnenie v materskej škole. Budova hornej škôlky je voľná, a ak by mal niekto dobrý nápad na jej využitie, nech sa zastaví. Nápad musí byť v súlade s územným plánom tak, aby nenarušil charakter okolia. Chceme poďakovať Martinovi Kališíkovi, ktorý dokázal zohnať pre našu školu celý kamión zachovalého nábytku, ako aj partii chlapcov, rodičov, ktorí tento nábytok za dve hodiny piatkového večera dokázali vyložiť a rozmiestniť po budove školy.

Viac triediť - menej platiť

Koncom februára sme poslali spracovanú žiadosť o dotáciu na nákup detských prvkov pre nové detské ihrisko pri škole. Rozpracovali sme eurofondový projekt na ná-

Čakajú nás jarné dni, nech sú príjemné

A znova je tu Zelená, voňavá, objatá teplými slnečnými lúčmi. Ponúka krásu prvých kvetov, pohladenie jarného vánku a radosť z neopakovateľného čara prebúdajúcej sa prírody. Tá sa už teší, že jar konečne zabuchla dvere za dlhou zimou a pomaly otvára tie svoje. Vyzerá ako víla, ktorá farbí celý svet. Trávu na zeleno, kvety na žltlo, fialovo, ba aj na červeno a modro, stromy oblieka do bieleho. Všetci majú radosť – rastlinky, stromy, zvieratá i ľudia. Zatiaľ nám vykvitli snežienky, zakrátko sa objavia fialky, prvosenky a ďalšie jarné kvietky. Vtáctvo už tiež oživa a to, čo odletelo do teplých krajín, je už na ceste sem.

Jar je krásna, ale prináša so sebou aj nechcenú jarnú únavu. Najjednoduchší spôsob, ako ju premôcť, je pohyb na čerstvom vzduchu, strava plná vitamínov a striedanie studenej a teplej sprchy. A v žiadnom prípade nesmiete zabudnúť viac sa usmievať, lebo s úsmevom je všetko ľahšie a krajšie. (mb)

FSD Podžiaran vo folklornej súťaži Zem spieva, viac sa dočítate v budúcom čísle Polazníka.

kup techniky na zberný dvor a vybudovanie prístreškov pre túto techniku. Chceme vám všetkým, ktorí separujete odpad, poďakovať, nakoľko nám stúpa podiel vyseparovaných zložiek, a tak znižujeme množstvo komunálneho odpadu na skládku. Určite ste z médií počuli, že Slovensko je v rámci EÚ na predposlednom mieste v separovaní a štát pripravuje opatrenia. Bude zvýšený poplatok za skládokovanie niekoľkonásobne, čo sa odrazí aj v našom poplatku na likvidáciu komunálneho odpadu. Jediný spôsob, ako platiť čo najmenej, je čo najviac triediť. Preto sa snažíme, aby sme mali v obci čo najviac zberných miest, a prispôbujeme aj prevádzku zberného dvora vašim požiadavkám, zlepšujeme technické vybavenie, ale chce to aj snahu a ohotu z vašej stra-

ny. Skúsime pripraviť aj nejaký systém, aby ľudia, ktorí separujú, platili menej a neplatili za tých nezodpovedných, ktorí sa neunúvajú triediť odpad a v popolniciach majú sklo, papier, plasty, železo, ba aj trávu, konáre či nahrabaný kameň z dvora.

Opavy v obci

Vedenie TJ spracovalo projekt k výzve Slovenského futbalového zväzu na výmenu povrchu multifunkčného ihriska. Na tento projekt je trocha vyššia spoluúčasť obce, ale výmena povrchu je už potrebná, ihrisko sa využíva a každé euro za mimorozpočtových prostriedkov je prínosom, keď sa efektívne využije. Je lepšie prispieť, ako zaplatiť celú sumu.

Pokračovanie na str. 2

Slovo starostu

Pokračovanie zo str. 1

Tiež sme sa pustili do spracovania žiadosti o dotáciu na zateplenie kultúrneho domu z prostriedkov envirofonde, čo by bolo prvým krokom k následnej výmene celého vykurovacieho systému, lebo, ako sami môžete vidieť, kultúrny dom je najväčší zdroj znečisťovania v našej obci. Programové obdobie 2014 až 2020 je v polovici a Slovensko značne stagnuje v čerpaní eurofondov. Stále sa hovorí o zjednodušovaní, no kto trochu pozná problematiku, vie, že je to neskutočne náročný proces nielen spracovania žiadosti, ale aj implementácie a udržateľnosti projektu so stálym finančným rizikom. Určite sa do roku 2020 roztrhne vrece s novými výzvami, aby štát zase dobiehal, čo zanedbal, a my sa budeme snažiť získať pre našu obec čo najviac z týchto financií. Do rozpočtu sme zahrnuli aj opravu strechy dreveničky č. 1347 nad ihriskom, ktorá je vo vlastníctve obce. Strecha už zatékala a bolo by škoda, aby táto drevenička schátrala. V budúcnosti by sme v nej chceli urobiť priestory, kde budú sústredené historické predmety a príbehy z histórie obce.

Za krajšie Papradno

Vedeli ste, že

- za kvalitné hnojivo nemusíte každý rok vyhadzovať značné množstvo finančných prostriedkov?
- že si ho dokážete vytvoriť aj doma a sami?
- pokosenú trávu, zvyšky zeleniny, opadané ovocie, zvädnuté rastlinné časti, mladú vypletú burinu, odrezané časti vetiev či lístie nesmiete dávať do popolnice?
- rovnako ani rastlinné zvyšky z prípravy jedál (z čistenia ovocia a zeleniny), usadeninu z kávy či šupky z južného ovocia (banány, pomaranče, citróny)?
- ak ich dáte do kompostéra, kompostovacieho zásobníka či jednoducho na kopy (hroblu), môžete ušetriť peniaze obci aj sebe?
- po dodržaní základných pravidiel kompostovania môžete mať o niekoľko mesiacov kvalitné hnojivo?
- pokiaľ by ste sa chceli dozvedieť viac o kompostovaní, stačí navštíviť obecny úrad, prípadne si pozrieť internetové stránky, napr. Priateľov Zeme?
- polovica obsahu popolnic aj v našej obci obsahuje biologicky rozložiteľný odpad, ktorý sa tam dávať nesmie a predraňuje poplatok za vývoz a uloženie odpadu?
- pokiaľ by každý občan Papradna kompostoval tento odpad a súčasne triedil plasty, sklo, kovy, tetrapaky, znížil by sa poplatok za komunálny odpad?

Teraz to už viete. Urobíte nápravu?

Starosti s budovou dolnej škôlky

Pripravujeme aj veci k prestavbe dolnej škôlky na bytovú jednotku, no napriek tomu, že to vyzeralo jednoducho, trochu sa to komplikuje kvôli financiám. Kúpiť budovu za dosť vysokú hodnotu, potom ju takmer celú zbúrať a vybudovať kvalitný bytový dom tak, aby boli byty predajné, nie je až také jednoduché. Taktiež štúdia, ktorá bola v minulosti spracovaná, nespĺňa súčasné legislatívne podmienky, preto treba novú a tu sa tiež náklady navyšujú.

Kultúrne zážitky nebudú chýbať

No nebude celý rok len o robote. Pripravujeme aj veľa kultúrnych akcií. Naše hviezdy Podžiaranci sú už v televízii ako doma, tak verím, že ich hodnotné vystúpenia nebudeme sledovať len v televízii, ale aj na živo v Papradne. Veľká úcta a poklona pred ich talentom a vďaka za reprezentáciu obce. Koncom marca začína salašnícka sezóna u Hanky na Kolíbe, Veľkonočný výstup na Holý vršok v réžii našich turistov, regionálna súťaž folklórnych skupín v kultúrnom dome, stretnutie heligonkárov či stavenie mája pri kultúrnom dome spojené so spomienkou na oslobodenie ľudí partizánmi na Košiaroch. Srdečne vás pozývam na tieto pekné podujatia.

Prajem vám pokojné a požehnané prežitie veľkonočných sviatkov.

Ing. Roman Španihel

Matričné okienko

Zomreli

Jozef Grajcarík (1936)	14.12.
Alžbeta Balušíková (1948)	27.12.
Juraj Macošinec (1967)	26.12.
Irena Belušíková (1922)	1.1.
Jozef Belušík (2001)	12.1.
Ján Pračko (1955)	14.2.
Viliam Jurčík (1959)	28.2.
Helena Štefániková (1944)	28.2.
Helena Adamčíková (1928)	2.3.
Karol Michel (1955)	6.3.

Zlaté svadby

18. 1.

Kamil Cupan
a Emília Beníková

15. 2.

Jozef Fortuník
a Helena Meščíková

Ján Žilincík
a Marta Bašová

Kamil Cupan a Emília Beníková

Jozef Fortuník
a Helena Meščíková

* Víťame vás

Dorota Polakovičová
Boris Fortuník
Eliška Mušková
Lilien Kučminová
Marko Eldes

Svadby

23. 2.

František Macháč
a Iveta Mišúrová

Diamantové svadby

9. 1.

Milan Zendeck
a Helena Šamajová

20. 3.

Jozef Vašík
a Oľga Vicenová

Milan Zendeck
a Helena Šamajová

Štatistika

Počet obyvateľov	
k 1. 1. 2017:	2 474
Narodení:	
muži	10
ženy	11
Priťahovaní:	
muži	10
ženy	19
Prirostok spolu:	50 občanov
Zomretí:	
muži	27
ženy	21
Odstáňovaní:	
muži	13
ženy	17
Úbytok spolu:	78 občanov
Stav obyvateľov	
k 31. 12. 2017	2446
z toho:	
muži	1220
ženy	1226

Pod'ťe si zacvičít'

Pozývame záujemcov o cvičenie do telocvične základnej školy, kde si môžete zacvičiť každý pondelok a piatok od 18.00 do 19. hod.

V našej obci

BOLO

16. decembra

vystúpili s Vianočným koncertom žiaci SZUŠ pod vedením Mgr. Juraja Šipeka

22. decembra

navštívili deti z Podžiarančeka starých v CSS Obce Papradno. Vianočnými pesničkami, koledami a hrou na píšťalky prispeli k nádhernej predvianočnej atmosfére. Zlatým klincom ich program bol príchod betlehoncov a vinše všetkého dobrého do nového roka. Starkí boli dojatí, s deťmi si aj zaspievali a v nejednom oku sa zabýsala slička vďaky, že deti na nich nezabudli.

25. decembra

sa predstavili vo sviatočne vyzdobenom papradnianskom kostole žiaci MŠ, ZŠ a Podžiaranček **v Jasličkovej pobožnosti**. Hrou na heligónke sa prezentoval 8-ročný Matúš Ciešarik.

26. decembra

v spolupráci Farského úradu Papradno a FSK Podžiaran sa uskutočnil v Kostole sv. Ondreja **vianočný koncert „Od Betléma nedaľeko“**. Na koncerte vystúpila FSK Bukoviny z Brvnišťa, Trombitáši Štefánikovci z Nimnice, SSK Dúbrava z Jasenice, naša DFSK Podžiaranček a FSK Podžiaran.

31. decembra

nás nepríjemné hmlisté počasie neodradilo a koniec roka 2017 sme niektorí strávili pri modlitbách v kostole alebo iní vítali nový rok 2018 v priestoroch pri obecnom úrade a amfiteátri, kde okrem diskotékovej hudby bolo ponúkané aj občerstvenie. Presne o 24. h sme novoročným ohňostrojom začali prvé minúty tohto roku.

1. januára

na Košiaroch pri stavnici skúšali teplotu vody v rieke Papradnianske „**ľadoví medvedzi**“. Tento rok sa nám predstavili dve partie otužilcov. Prvú tvorili: Vlado Belás, Matúš Galko, Erik Cupan a Boris Balušik, druhú bratia Šamajovci.

20. januára

Rodičia a priatelia školy sa zabávali na 39.rodičovskom plese. Nálada, občerstvenie aj hudba bola výborná a všetci sa tešia na jubilejný 40.ročník

3. februára

jubilejný 10.obecný ples prevyšil všetky očakávania. Krásna výzdoba, dobrá muzika, chutné jedlo, bohatá tombola a výborná nálada, ku ktorej nemalou mierou prispeli aj speváci Eva Máziková a Paľo Drapák, všetkých milo prekvapili. Plesajúcich zabávali aj cimbalová muzika p.Kortmana a hudobná skupina Bonita. Tešíme sa na budúci rok!

7. februára

okolo 16. hodiny v maskách farebných pasteliek vítali učiteľky MŠ rodičov s deťmi v KD na karnevale. Bolo sa na čo pozerieť. Princezné, zvieratká, rozprávkové bytosti, kovboji, batman, malí bojovníci a ostatné krásne masky sa najprv obecenstvu pekne predstavili. Moderátor Šašo mal pre ne pripravené rôzne zaujímavé súťaže. Masky súťažili odušu, pretekali sa, ktorá čo najskôr a najlepšie splní zadanú úlohu. Každá maska dostala sladkú odmenu. Po splnení úloh si spolu so Šašom všetci zatancovali. Nálada bola výborná a už teraz deti rozmýšľajú, akú masku si vymyslia na budúci rok.

10. februára

fašiangový sprievod masiek sa aj tento rok pohol od zdravotného strediska smerom do kultúrneho domu. Kontrolné zastávky s občerstvením boli pri Raji, na Sigoci, v Lucii, v papradnianskej lekárnii alias páleníci, v Dalase, Bowlingu a M-bare. Menší počet masiek bol ovplyvnený chrípkovým ochorením. V sprievode sme mohli vidieť okrem vlka, Červenej čiapočky, svetoznámych futbalistiek, čarodejnice, čiernokňažníka aj nové netradičné dopravné značky. Veselý deň sme ukončili zábavou v KD.

13. februára

v réžii FSK Podžiaran sme podvečer v amfiteátri **pochovali basu**.

25. marca

na Kvetnú nedeľu skupinky dievčat z DFSK Podžiaranček „chodili po máji“. Okrem tejto obnovenej tradície bol v priestoroch okolo OÚ, amfiteátra, ZŠ a KD tradičný stánkový predaj.

Opravím šijacie stroje, Anton Lališ, č.t.: 0948/045 424

Karneval detí MŠ.

Hosti rodičovského plesu vítal netradičný pár-obrovský snehuliaci, ktorých postavili naši deviataci.

BUDE

31. marca – 2. apríla

v Papradne začína salašnícka sezóna. Tento veľkonočný víkend sa bude na Kolibe Papradno niesť v znamení jahňacích špecialít – Veľká noc na Kolibe.

1. apríla

priaznivci turistiky sa môžu zúčastniť **Veľkonočného výstupu na Holý vršok**, ktorý organizujú naši papradnianski turisti. Zraz účastníkov je o 13:00 hod. pred obecným úradom.

14. apríla

Považské osvetové stredisko Považská Bystrica a obec Papradno pozývajú milovníkov folklóru na **regionálnu súťaž Nositelia tradícií** od 10:00 h do kinosály Kultúrneho domu Papradno.

29. apríla

organizuje obec Papradno **X. ročník stretnutia heligonkárov**. Od 13:00 h vystúpi v kultúrnom dome 35 účinkujúcich.

30. apríla postavíme máj pri KD o 18:00 h.

12. mája

potešia deti MŠ, ZŠ, Podžiarančeka s FSK Podžiaran kultúrnym programom všetky matky pri príležitosti osláv **Dňa matiek**.

13. mája

sa stretne na vrchole Javorníkov. Pri pamätníku na Stratenci pri príležitosti výročia ukončenia II. svetovej vojny sa pokloníme pamiatke padlých bojovníkov za našu slobodu.

26. mája

Bačova cesta na Kolibe Papradno bude oslavou salašníctva v našom regióne. Nebudú chýbať atrakcie pre deti, gurmánske výrobky, teplé i studené tekuté občerstvenie a dobrá hudba.

31. mája

za spevu FSK Podžiaran a dobrej nálady budeme váľať máj.

3. júna

organizuje obec Papradno a ZŠ s MŠ Papradno na školskom ihrisku **Medzinárodný deň detí**.

9. júna

sa uskutoční **koncert žiakov SZUŠ** - pobočka pod vedením Mgr. Juraja Šipeka o 15:00 h v kinosále KD.

23. júna

milovníci folklóru sa môžu tešiť na dve akcie počas jedného dňa. Považské osvetové stredisko Považská Bystrica, obec Papradno a FSK Podžiaran vás pozývajú na **krajskú folklórnú súťaž Nositelia tradícií** a folklórny festival **V srdci Javorníkvo**. Program akcií bude upresnený prostredníctvom plagátov.

Otvorené dvere

„Božie milosrdenstvo nemá hraníc; ale kto vedome a dobrovoľne odmieta prijať ľútosťou Božie milosrdenstvo, odmieta odpustenie svojich hriechov a spásu. Takáto zatvrdnutosť môže priviesť ku konečnej nekajúcnosti a do večného zatratenia.“ To sú slová z katechizmu (KKC, čl. 1864). Slová, ktoré môžu vzbudzovať strach, ale slová o realite. Pán Boh človeka obdaril takou slobodou, že je schopný sa postaviť aj proti Bohu, uzavrieť sa voči sile Božieho milosrdenstva a úplne si zahatať cestu k večnej radosťi. Áno, človek to dokáže, lebo človeku môže začať chutiť žiť v hriechu. Zvlášť tomu, kto sa dlhodobo vzpríeča Božej milosti, kto napr. zostáva žiť v hriešnom zväzku a nehľadá riešenie, kto sa postupne vzdaluje od Boha a stále viac upadá do svojej závislosti, a podobne.

A tak sa stáva, že čím viac spoveď potrebujeme, tým menej po nej túžime. Pyšné tvrdenie „ja nemám hriechy“ môžeme počuť neraz – žiaľ, aj z úst niektorých veriacich. Je nám ich ľúto, lebo vieme, že sú to klamári, pretože „ak hovoríme, že nemáme hriech, klameme sami seba a nie je v nás pravda“ (1Jn 1, 8). My všetci sme hriešnici. A aj najlepší z nás (ako je v Písme) padnú sedem ráz za deň!

Ježiš svoje milosrdenstvo rozdáva skrze svoju Cirkev vo sviatosťi pokánia. Spoveď je kľúčom k nášmu duchovnému rastu a jej prostredníctvom môžeme lepšie pochopiť, akí v skutočnosti sme. Spoveď nám pomáha nežiť v sebaklame. Ňou sa začína naše uzdravenie, náš život sa začína uberať správnym smerom. Prichádzame domov – a dvere sú otvorené... Spoveď neľahčuje zmenu, no umožňuje ju. Je priam nemožné bez nej plnohodnotne žiť, aj keď sa neustále mnohí pokúšajú nahradiť ju niečím iným.

Sme vďační Ježišovi, že nám stále ponúka novú šancu. Že tie jeho otvorené dvere môžeme nájsť v našom i ktoromkoľvek inom katolíckom kostole... Kiežby ich objavili a dokázali cez ne vojsť čím viacerí!

Jozef Hlinka, farár

Výnimočné dielo na Kolibe

Po vianočnom koncerte Od Betléma ňedaľeko, ktorý sa konal v Kostole sv. Ondreja, sa všetci účinkujúci presunuli na Kolibu, aby si pozreli precíznu prácu rezbára Jána Palka zo Štiavnicka. Z dreva vytvoril unikátne dielo, ktoré budú môcť návštevníci Koliby obdivovať každoročne počas Vianoc. Drevený betlehem bol dlhé roky snom Hanky Beníkovej, majiteľky Koliby. Prevládala tu slávnostná atmosféra, pán farár Jozef Hlinka betlehem posvätil a folkloristi z Papradna, Brvnišťa a Jasenice zaspievali návštevníkom tie naše sviatkové.

(dm)

Veľkonočné trojdnie 2018 v Papradne

Zelený štvrtok

17:00 – Omša na pamiatku Pánovej večere

celú noc – bdenie v Getsemanoch

Veľký piatok

9:00 – krížová cesta cez obec

15:00 – Veľkopiatočkové obrady
do 19:00 – poklona v Božom hrobe

Biela sobota

od 9:00 – poklona v Božom hrobe

20:00 – Veľkonočná vigília

Veľkonočná nedeľa

7:40 – sv. omša

9:00 – sv. omša v Brvništi

10:30 – sv. omša

Kým zaznelo radostné Aleluja

Len prednedávnom sme slávili Vianoce, najkrajšie sviatky roka, a už sa pripravujeme sláviť tie najväčšie sviatky roka – Veľkú noc. Veľkonočná nedeľa je víťazným zavŕšením Kristovho vykupiteľského diela, kedy sa jeho duša opäť spojila s telom. Pre kresťanov Zmŕtvychvstanie Ježiša Krista vyjadruje víťazstvo života nad smrťou a nádej na večný život.

Blížiacu sa Veľkú noc nám ohlasuje Popolcová streda so 40-dňovým pôstom – teda obdobie skromnosti, kajúcnosti a posteňia. Tesne pred ňou si veru aj naši predkovia vedeli poriadne vyhodit' z kopytka. Bolo to vtedy, keď zakončili fašiangy pochovávaním basy. Celá dedina sa v tento čas veselila. Na muzike dlho do noci sa mladí i starí vytancovali do chuti, zaspievali si do zachrípnutia, navyvádzali *šeljაკých sránd a vylomenín* od výmyslu sveta... A hľadeli sa najesť. Čo akí chudobní už len čosi masné ponachodili: solené mäso v geface, solenú slaninu alebo údenú zavesenú na povale, oškvarky či len chlieb s masťou a cibulou, bohatší klo-básy... Na Popolcovú stredú (u nás Škaredú) *si dievčacká takého panáka ušily a do téj slamy ho obálily a potom behaly s ním a dzekolek do dverí ho bárkomu strčily. Behaly s ním a pozanášaly ho ras tomu, raz hentomu a rehotaly sa, že jako sa zľakal. Chlapčiská ho potom chycili, zebrali hím ho, rosstrihali ho a behali zas voni za dievčackí.* (zvyk zanikol okolo roku 1936).

A potom nastali dni, počas ktorých zavládlo ticho a pokora. Nekonalo sa nič veselého – žiadne muziky, žiadne veselie, žiadny spev a smiech. Zamíkla basa, husle i harmonika, skončili sa veselé obchôdzky po domoch, ľudia sa zdržiavali doma. A ak v dome, na dvore či hocikde vonku niekto hlasne hovoril alebo sa smial, starší ľudia ho hneď zahriakli: „*Cicho bucce, šak je pvost!*“ Pôst sa netýkal len veselosti a zábavy, ale aj jedenia. Hrnce už deň pred Škaredou stredou vyumývali, v niektorých domoch aj vyparili varencom, aby v nich nezostala ani stopa po masťnom jedle. Varili len pôstne jedlá, teda bez mäsa a bravčovej masťi: *spolnicu, kapustu, dokopy, hustú fazuľu, žmolky, krájance, zemáky s kýškú, kabáče upečené na šporheli alebo na kapusňom lisce, piekli*

kvaky. Namiesto masťi a na zaprážanie používali domáce maslo, ale len v malom množstve, lebo ho *šanovali* a predávali na jarmoku v Bytči. Snažili sa ani nepiť *trúnek*, ale nie vždy sa to chlapom zvyknutým vypiť si podarilo – odpili si priamo z fľaše tak, aby ich nikto nevidel. V tieto dni sa ľudia neschádzali sused u suseda, zdržiavali sa doma, prípadne niečo robili okolo domu či pomaly sa pripravovali na jarné roboty. A takto v tichosti a v odriekaní čakali 40 dní na najväčší sviatok v roku. Na Smrtnú nedeľu nezabudli v každej domácnosti zahaliť krížiky čiernou alebo fialovou látkou, aby tak vyjadrili smútok nad blížiacou sa Kristovou smrťou.

Deti sa po Vianociach tešili na Kvetnú nedeľu. Najskôr išli všetci, dospelí i deti, do kostola. V tento deň sa svätia konáriky bahniatok, ktoré si prinášali a aj dnes si prinášajú veriaci na svätú omšu. Doma si ich potom zastokli za obrázky svätých alebo za kríže, prípadne za hradu. Ľudia verili, že ich ochránia pred nešťastím, ohňom, pred búrkou a pri redike nimi okiádzali statok. Potom deti bežali pred kostol, lebo pozdžli cesty pri kostole sa predávali *mädovníky: vojáci na koňoch, panny a srdcá.* Veru nebolo chlapca či dievčaťa, čo by nemali aspoň jeden darček, ktorý dostávali od krstných alebo starých rodičov. Jeden druhému ukazovali svoje medovníkové darčeky a najviac obdivovaný bol ten, čo mal medovníkov najviac a čo najväčšie. Medovníky dlho trónili v oknách, kam si ich deti vystavili na obdiv. V tento deň chodili dievčence v skupinkách s malým stromčekom ozdobeným *šmorkami* z papiera *po májčkoch.* Vybrali sa k rodine i majetnejším ľuďom, ba aj na faru *k pánkovi* prišli zaspievať pieseň *Príšól Pán Boh z jasličék.* VŠade im niečo dali ako odmenu, najčastejšie to boli vajička. Tie si mnohé z nich nechávali pre šibačov.

Niekoľko dní pred Veľkou nocou otcovia či dedovia vzali do rúk zajbáky a spolu s chlapcami sa vybrali k rieke nabrat' vrbového prúťia na korbáče. Plietli ich v izbe cez Veľký týždeň. A tomuto umeniu priučali svojich synov či vnukov. Chlapci sa rýchlo učili. Ich šikovné prsty čoskoro dokázali upliesť korbáč. Najskôr jednoduchý šestorák, neskôr osmo-

pokračovanie na str. 5

pokračovanie zo str. 4

ráky či desatoráky. Každý chcel mať korbáč čo najkrajší, najdlhší a najhrubší, lebo tento bol vizitkou a chválou každého chlapca vo Veľkonočný pondelok. Ďalšou ich starosťou bolo vyrobiť si sikále a strekáče na polievanie dievčat na šibáky. Vyrábali ich z bazy alebo šipa. Dievčence chystali mašličky, teda *kamrhóle*, i vajíčka, ale nie maľované kraslice, iba také obyčajné od sliepok. A túžobne čakali Veľkonočný pondelok, lebo verili, že ich príde vyšibať chlapec, ktorý sa im páčil.

V Zelený štvrtok sa ako i dnes zviazali zvony a nielen z veže sa ozývalo rapkanie. Malé rapkáče mali kedysi asi všetci chlapci, a tak ich zvuk bolo počuť z každého kúta dediny. V tento deň, hoci i spod snehu, kopali gazdiné koreň *čašského masla*, ten navarili kravám, aby dobre dojili a aby z mlieka bolo veľa masla.

Veľký piatok bol preniknutý duchom kajúcnosti, odriekania a rozjímania. Platil prísny pôst. Pripúšťalo sa len jedno pôstne jedlo. Ženy obyčajne navarili halušky alebo šúľance s tvarohom, s nejakou omáčkou či sladkým, alebo kyslým mliekom. Varili aj *púčky* s makom – šúľance z rozvarených zemiakov zatrepáných múkou. Starí ľudia sa smiali, že ich ženy ušľali na stehnách. Šúľance sa varili dlhé, aby aj klasy obilia a kukurice boli

dlhé a plné. V tento deň nezvykli piecť chlieb, aby nezapiekali dážd', a ani zem sa nesmela „hýbať“, lebo by sa nič neurodilo a nastal by hlad. Chodili sa vraj i umývať na riekku, najmä chorí na nohy – vedz *choj sa umyc, sa ci to vylepší*. Ľudia verili, hovoria o tom povesti Poklad na Javorníku, Poklad pri Jelenej skale a Sviatosť na Krížli od Štefana Meliša, že v noci na Veľký piatok sa otvárala zem a vydávala poklady, ku ktorým sa mohol dostať len statočný človek.

V Bielu sobotu už boli prípravy na slávenie Veľkej noci v plnom prúde. Chlapi porobili poriadky okolo domu, ženy v izbe. Cez deň rodina spoločne navštívila Boží hrob, pri ktorom držali stráži hasiči. Potom navarili huspeniny, ale ju nekoštovali, či je dosť slaná a chutná. Ešte bol pôst, ešte nebolo po Vzkriesení. Navarili aj údeného mäsa, upiekli krúpnu babu a u bohatších sa na stôl dostalo aj pečené kozľa či jahňa. Celé rodiny sa večer znova pobrali do kostola na slávenie Veľkonočnej vigílie, ktorá sa nesie v znamení návratu svetla stelesneného vo vzkriesenom Kristovi. Až po návrate domov si ľudia dopriali to, čo si odriekali dlhých 40 dní.

Na druhý deň sa celá dedina zúčastnila na slávnostnej bohoslužbe, aby všetci vyznali radostné Aleluja.

(mb)

Pomoc pre Simonku

V minulom vydaní Polazníka v č.4/2017 sme písali o malej Simonke Gabrišovej z Papradna, ktorá mala ťažký príchod na tento svet, čo sa odzrkadilo aj na jej zdraví. Potrebuje veľa cvičiť, aby napredovala. Výzva z minulého vydania je teda stále aktuálna a rodina malej Simonky uvíta každú finančnú pomoc na číslo účtu SK17 0900 0000 0051 2239 6552. Cvičenia v súkromnom rehabilitačnom centre a iné terapie by jej mali pomôcť raz sa postaviť na svoje nôžky.

Simonkin príbeh a spôsob ako a kde zaslať finančné prostriedky môžete nájsť aj prostredníctvom webu na:

<https://www.facebook.com/gabrisova.simonka/>

<https://www.ludialudom.sk/vyzvy/4383>

Srdiečka pomoci

Advent 2017 sme začali adventným vencom v kostole ozdobeným papierovými srdiečkami, ktoré symbolizujú našu spolupatričnosť k blížnym. V srdiečkach boli uvedené rodiny s počtom detí, ktoré sme chceli obdarovať a takto im spríjemniť prežívanie narodenia nášho Pána. Dary mali byť vo forme potravinovej výpomoci pre dvadsať rodín (každá rodina mala po 3 srdiečka). Organizátorom pomohli vybrať rodiny s deťmi triedni učiteľia, pretože títo sú so žiakmi v každodennom styku a najlepšie poznajú pomery v rodinách detí, ktoré učia. Pri roznášaní potravinových darov sme boli i trochu sklamaní, keď našu a vašu pomoc v dvoch prípadoch rodiny odmietli, ale zažili sme aj veľa radosti, srdečnosti, rozžiarených očíek a vďačnosti.

Chceme sa aj touto cestou veľmi pekne poďakovať všetkým, ktorí si srdiečko opäť zobrali a prispeli k dobrej veci. A aj keď sa všetky srdiečka nevrátili, hreje nás vedomie, že vždy sa nájdú dobrí ľudia, ktorí pomôžu aj bez neho.

Darcovia sú anonymní a rovnako sú pre nich anonymné aj deti, ktoré obdarujú. Niektorí darovali nielen potraviny, ale aj peniaze. Časť finančných prostriedkov bola použitá na liečbu a zdravotnícku pomôcky pre deti, ktoré to naozaj potrebujú. Zvyšok peňazí bol použitý na úhradu obedov v školskej jedálni pre dve deti počas celého školského roka, hoci by to určite potrebovali viacerí žiaci našej školy.

Všetkým darcom z Papradna, Brvništa, ale aj z Považskej Bystrice srdečne ďakujeme a vyprosujeme veľa milostí. Nech im to dobrý Pán odplatí.

Erika Piačková

Sviatosť na Krížli

Kedysi dávno, ešte za poddanských čias, robila sa ťažká krivda na chudobných ľuďoch. Čo si chudobný človek na roličkách naručil, to mu páni vzali. Ak sa mu neurodilo a nemohol dať, ešte ho aj na dereš pripli a palicami zmlátili. Mnohí mladí chlapi, synovia chudobných sedliakov, nechceli túto panskú zlobu znášať a radšej ušli do hôr a stali sa zbojníkmi.

Vytvorili si zbojnícke družiny. Vybrali si svoj revír a našli si neďaleko v horách nejakú jaskyňu alebo diery medzi skalami a tu sa usalašili. Odtiaľto sa potom vyberali spoločne na zboj. Keď zbojníci prepadli bohaté panské kočy alebo zámožných kupcov, pobrali im dukáty a zlaté ozdoby a z týchto vecí potom žili.

Jedna zbojnícka družina pôsobila aj v našich papradnianskych horách. Pohybovala sa po Javorníkoch i po Morave.

Raz sa títo zbojníci v nočnej dobe, keď každý poriadny človek spí, vlámali do jedného kostola a ukradli tam z oltára krásnu zlatú sviatosť. Odniesli si ju do svojej horskej skrýše a dlho sa z nej tešili. Podľahli lesku zlata.

No po pár rokoch sa zbojnícka družina zmenšila. Niektorých chytili pandúri, niektorí sa stratili bohvie kde. A tých pár zbojníkov, čo ostali, sa rozhodli, že zbojnícke remeslo zanechajú. Vraj sa poženia a na neznámych miestach budú gazdovať alebo valašiť. Koľko mali zlatých dukátov, toľko si spravodlivo podelili.

Ale čo so sviatosťou? Tá sa nedá rozdeliť. Čo s ňou urobiť?

Nuž sa rozhodli, že ju kdesi do zeme zakopú.

A tak aj učinili. Vyhľadali jedno vhodné miesto a tam sviatosť v tmavej noci uložili do zeme.

Potom sa rozišli svetom. Stratili sa ako kvapky v mori a nikto viac o nich nepočul.

Lenže sviatosť zakopaná v zemi sa začala ľuďom ukazovať! Mnohí ľudia ju vídávali za nocí, ako na tom mieste, kde bola zakopaná, vyšla navrch a žiarila zlatým svetlom.

Svetielkovala tam najmä cez Veľký piatok. V tom dni totiž všetky zlaté poklady, čo sú pod zemou ukryté, sa presušujú a zďaleka sa ich žiarivé svetlo ukáže i ľudským očiam.

Tá sviatosť tam svetielkovala dlhé roky. Preto ľudia toto miesto nazvali menom Pri sviatosti. Tak sa to tam nazýva dodnes a je to kdesi neďaleko Krížle.

Štefan Meliš

Najznámejšie rody v Papradne

Havajík / Vališík

Havajík. Meno Havajík bolo zapísané rôzne – Havaj, Havajík i Havajda. A zdá sa, že Havajovci boli od začiatku vetvou rodu Vališ – Vališík. Už v roku 1743 sú v matrike uvedení Ján a Barbora Havaj a zároveň Ján a Barbora Vališík. Jedná sa asi o ten istý manželský pár, ale zapísaný dvoma menami, ako sa to vtedy často stávalo. Ján a Barbora Havaj sa spomínajú ešte aj v roku 1753 a Jano Havajda v roku 1772. Je zaujímavé, že meno Havaj – Havajík nenájdeme zapísané v zoznamoch poddaných sedliakov ani želiarov. Možno nevlastnili žiadnu pôdu alebo boli zapisovaní svojím druhým menom Vališík. V roku 1855 býval v dome č. 360 Ján Havajík, v roku 1868 sa spomínajú Tomáš Havaj a Ján Vališ – Havajík. V roku 1873 zomreli na cholery dve deti: 3-ročná Mária Havajová a 10-ročný Juraj Havaj. V roku 1874 sú v Plešivovíe hoštáku zapísaní Havajík Ján a Havajík – sirota. Potom priezvisko Vališ – Vališík prestali používať a písali si len Havajík (podľa Š. Meliša).

Poslední Havajíkovci, ktorí v Papradne žili, boli bratia Martin a Vendelín. Ich rodičmi boli Jozef Havajík a Terézia Čujdiková. To bolo koncom 20. stor. V súčasnej dobe sa toto meno z Papradna celkom vytratilo. Martin Havajík zomrel v roku 1970 a jeho žena Anna Šušolíková v roku 1968. Mali len dcéry. Jedna z nich, Ľudmila vyd. Gáciková, žije v Papradne. Vendelín Havajík (ž. Františka Knapová, deti – Pavol, Jozef, Emília) zomrel v roku 1987 a jeho žena Františka v roku 2000. Syn Pavol žije v Prahe, Jozef v Považskej Bystrici a v Papradne zostala len dcéra Emília, vyd. Šipeková.

Vališík

Prvý Vališ – Vališík prišiel do Papradna asi v druhej polovici 17. stor. (1650 – 1700). Odkiaľ, nie je známe. Je možné, že meno má nemecký pôvod. Priezvisko Walisch je totiž veľmi rozšírené v Nemecku i Rakúsku, v Británii je známy jeho tvar Walis. Meno sa rozšírilo aj na Slovensku, ale už dávno. Vališ, ktorý prišiel do Papradna, sa usadil v Ivanovciach grunte. Tu bývali Vališovci niekoľko storočí. Okolo roku 1800 to bol u nás široko rozvetvený rod s viacerými vetvami, napr. Vališík - Havaj (Havajík),

Vališík – Chanták (Chamoš), Vališík – Cunder, Vališík – Bednárik. K tomuto rodu možno patrila aj vetva Valfo, ktorá má však iné úradné priezvisko.

V roku 1770 sú v zoznamoch poddaných medzi sedliakmi zapísaní Vališík Ondrej a Vališík Ján. V roku 1780 sa spomínajú Valášik Ondrej st. a Valášik Ondrej ml., pravdepodobne nesprávne zapísaní, keďže meno Valášik v Papradne nikdy nebolo. Správne zápisy majú byť Vališík. V roku 1855 býva na č. d. 366 Vališík – Hanták Peter, na č. d. 360 Havajík – Vališík Ján. V matričných zápisoch nájdeme rodiny Vališíkovcov už na začiatku 18. stor.: Ján Vališík a Anna (1718), Štefan Vališík a Anna (1720), Juraj Vališík a Katarína (1731).... Neskoršie sa sa uvádzajú aj rodné mená manželiek, napr. Andrej Vališík a Katarína Židčík (1777), Andrej Vališík a Anna Krkošík (1791) .... Posledné zápisy Vališíkovcov v druhej pol. 19. stor. sú: Tomáš Vališ a Tereza Macúch (1857), Ján Vališík Havaj a Mária Hikan (1868), Ján Vališ a Mária Mrvík (1870), Ján Vališ a Katarína Šramková (1888). Potom sa Vališíkovci akosi vytratili. Jedna vetva prevzala úradné meno Havajík, Vališ – Chantákovci sa začali volať Melišovci a priezvisko Vališík z Papradna takmer zmizlo. Až okolo roku 1950 jeden z Havajíkovcov – Albín sa vrátil k svojmu pôvodnému menu Vališík (podľa Š. Meliša).

Po 50-tich rokoch sa meno Vališík z Papradna vytratilo druhýkrát. Rodičmi Albína Havajíka, ktorý sa vrátil k menu Vališík, boli František a Mária Kozáčiková. Albín (ž. Amália Turičíková, deti – Jozef, Miroslav, Helena, Pavol, Daniel, Vladimír, Štefan) zomrel v roku 1971. Synovia Jozef a Pavol si postavili domy v Brvništi a v Papradne zostal len slobodný Miroslav, ktorý zomrel v r. 1993.

Holienčík / Holjenčík

Aj tento rod patrí k najstarším rodom u nás. Žije tu už viac ako 400 rokov, ale zo začiatku sa spájal s menom Hájny. Meno Šimona Hájneho nájdeme už v prvom urbári Bytčianskeho panstva v roku 1592. Je zapísaný medzi colonmi (sedliakmi) a vlastní jednu usadlosť. Z tej sa vyvinul neskorší Hájnych – Háj-

noviech grunt. Ďalej sa v tomto urbári spomína Ján Hájny, ktorý spolu s Jánom Turkom vlastní jednu usadlosť, neskorší Turkoviech grunt. Medzi želiarmi sú uvedení Matej Hájny, Štefan Poliak Hájny a Ján Holenka Hájny. Podľa toho usudzujeme, že rod Hájnovcov bol u nás už vtedy početný. Z neho sa vyčlenila vetva – nový rod, zakladateľom ktorého sa stal Ján Holenka Hájny. Tento Holenka bol želiar, ale jeho potomkovia získali veľkú usadlosť, z ktorej vznikol Holjenkoviech grunt. Nachádzal sa poníže fary. Rod trvá u nás dodnes, no z Holjenkovcov sa stali Holjenčíkovci. Stále sa však hovorí U Holjenkvo, Holjenková. Po Holjenčíkovcoch je pomenovaná v Koškovci osada U Holjenkvo, Holjenkovci, v ktorej niektorí príslušníci tohto rodu žili po celý rok. Dnes sú známe skôr mená jej dvoch častí – U Dávida a U Gumíka. Zdá sa, že Holjenka bol kedysi jedným z najbohatších sedliakov či valachov u nás. Najprv mal v držbe prenajaté hole, až neskôr získal grunt. A možno práve podľa týchto holi dostal Ján Holenka Hájny meno. Hoľami sa nazývali kopce, ktoré počas valašskej kolonizácie valasi odlesnili, aby mali kde pásť svoje stáda oviec a kôz.

Kdesi v Javorníkoch, mimo Papradna, ešte v čase valašskej kolonizácie žil nejaký Holjenek. V takomto tvare sa meno spomína aj v Papradne. V súpise poddaných v roku 1770 nájdeme relicta (pustá usadlosť) Ján Holjenek a v roku 1780 – 1790 Ján Holjenek. V roku 1855 v dome č. 8 býval Dávid Holjenčík a v dome č. 9 Baltazár Holjenčík. V roku 1874 v Matišovciach grunte žijú – Juraj a Ján Holjenčík, Baltazár Holjenčík (asi prezývaný Baltiz – Zeman), ďalej Matej Holjen-

Eva Holienčíková v Koškovci u Gumvo

čík, Juraj a Vavrín Holjenčík a Anna. Holjenkovci či Holjenčíkovci patrili k najvýznamnejším rodom v Papradne. Ich početný rod mal rôzne prezývky – Bunda, Čačaný Holjenčík, Pajkáč, Fancák, Cahaj, Dávidzík, Anjel, Merač, Hapecík a ďalšie. (Podľa Š. Meliša). Od roku 1592 prešlo meno viacerými zmenami – Holenka Hájny, Holenka, Holjenek, Holjenčík, Holienčík. V súčasnej dobe sa stretávame s tvarom Holienčík aj Holjenčík. My budeme v tomto príspevku používať len tvar Holjenčík, aj keď to nie je vo všetkých priezviskách správne, za čo sa ospravedľujeme.

V súčasnej dobe najpočetnejšiu rodinu Holjenčíkovcov v Papradne predstavujú potomkovia Štefana Holjenčíka – Hapecíka (1921 – 2005) a Františky Havajíkovej. Bol synom Jozefa Holjenčíka a Márie Bašteckovej, ktorí okrem Štefana mali ešte syna Alexandra a dve dcéry – Vilmu (v. Nemčíková) a Matildu (v. Strašíková). Z početnej Štefanovej rodiny (päť synov a tri dcéry) zostali v Papradne len synovia – Pavol, ktorý zomrel slob. v r. 1999, Ján, slob. Jozef a Ivan so svojou rodinou. Alexander a Vilma Šaržíková z Podžiaru mali dve dcéry – Boženu a Annu, obidve žijú v Papradne. Zomrel v r. 2005. Iný Hapecík, Jozef Holjenčík (1909 – 1991), bol synom Vicena Holjenčíka a Celestíny Juhásikovej. Bačoval vo Veľkom Brusnom U Hapetvo, odkiaľ je krásny výhľad na osadu Podžiar. Tu si našiel svoju ženu Karolínu Hanajíkovú, s ktorou mal dvoch synov a tri dcéry. Najstaršia dcéra Kamila (v. Černošíková) žije v Papradne. Syn Ladislav býval v osade Podžiar, v rodisku svojej matky. Zomrel slobodný v r. 2015. S Paľom Michalíkom boli poslednými stálymi obyvateľmi Podžiaru. Antona, ktorý bol známy svojím svojráznym humorm, ľudia poznali skôr pod prezývkou Zubaj. Zomrel v r. 2013. Ďalšia rodina Holjenčíkovcov pochádzala od Jozefa Holjenčíka a Kataríny Levčíkovej. Synovia Alojz, Karol a dcéra Júlia (v. Bašová – Anjelka) žili v Papradne až do svojej smrti. Tretí syn Ignác sa odsťahoval s manželkou na Oravu. Alojz zomrel v r. 2001 a Karol ešte v r. 1982. V súčasnej dobe z tejto rodiny meno Holjenčík zostalo len Pavlovi (prez. Gala), ktorý je synom Alojza a Heleny Baculíkovej, a Karolovej žene Albíne Santusovej. Bratia Alojz, Ignác i Karol boli dlhoročnými aktívnymi členmi Dobrovoľného požiarneho zboru a Ignác až do

svojho odchodu na Oravu vykonával v PZ funkciu predsedu.

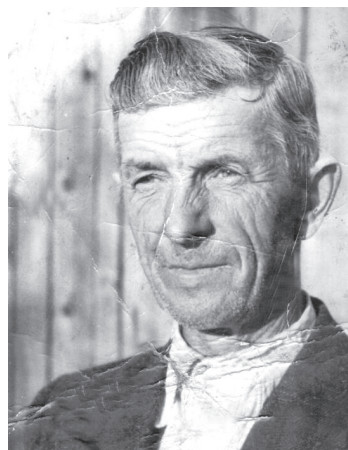
K tým, ktorí bývali celoročne v Koškovci, patrili Dávid Holjenčík (1899 – 1965) a Františka Kondrlíková. Ich synovia Karol a Viliam si postavili domy v Papradne. Karol a Kamila Šramčíková na Košiaroch, Viliam a Filoména Moravíková Pod Húbočou. Karolove tri dcéry sa vydali do Považskej Bystrice, v rodičovskom dome zostal len slobodný syn Jozef. Po smrti manželky odišiel Karol do domova v Pov. Podhradí. Viliam so ženou bývajú stále Pod Húbočou. V Papradne žije aj ich syn Vladimír s rodinou. Ďalšou stálou obyvateľkou Koškovca bola Eva Holjenčíková (1900 – 1992), dcéra Adama Holjenčíka a Márie Vaštíkovéj. Žila u Gumíka s dcérou Helenou, ktorá sa vydala do Papradna za S. Balušíka. V tejto časti Koškovca okrem stálych obyvateľov, ktorými boli Moravík – Gumík a E. Holjenčíková, bačovali ešte Holjenčík – Merač a Holjenčíková Tereza – Oliva. V dedine bývali v Holjenkoviech grunte. Františka Holjenčíková – Meračka mala dcéru Helenu, vydatú za Jozefa Baša. Tereza bola dcérou Jána Holjenčíka a Karolíny Hajdušíkovej. Jej syn Klement, ženatý s Rozáliou Hromadíkovou, zomrel v r. 1960. V Koškovci bola ešte jedna osoba, kde bačovali Holjenčíkovci aj Beľušíkovci, a tak sa volala u Holjenkvo aj u Beľušo. Títo Holjenčíkovci mali prímenie Anjeli. Ako bačujúci sa spomínajú Alojz Holjenčík a Kristína a Karolína Holjenkové. To, čo dnes označujeme ako prímenie, bolo v minulosti v mnohých prípadoch normálne priezvisko. Tak napr. v zozname poddaných v r. 1770 nájdeme medzi sedliakmi aj meno Juraj Anjel.

Z Holjenčíkovcov v Papradne spomenieme ešte rodinu Jána Holjenčíka a Terézie Husárikovej, ktorí mali päť detí – Helenu (v. Lacková), Jána, Máriu (v. Chaláňová), Jozefa a Anastáziu (v. Inančinová). No z tejto početnej rodiny s menom Holjenčík nezostal v Papradne nikto. Jozef sa oženil na východné Slovensko a deti Jána a Heleny Šibíkovej v Papradne nezostali. Ján, prez. Bukovec, zomrel v r. 2008. Jeden z jeho synov si na mieste rodičovskej chalupy postavil u nás nový dom, kde sa často zdržiava, ale trvalý pobyt tu nemá. K tejto rodine patrili aj Ivan Holjenčík, Máriin syn. Mária ešte žije v Papradne, ale Ivan zomrel pomerne mladý v r. 2004. Z jeho detí býva v Papradne len

dcéra Zuzana (v. Šepešová). Iná rodina Holjenčíkovcov, Štefan a Anna Brhlíková, mali tri dcéry – Helenu, Miladu a Albínu. Helena a Albína zomreli mimo Papradna, ale Milada (v. Kompaníková) žije v Papradne. Štefan zomrel v r. 1987, Anna v r. 2000.

Hojdik

Tento rod má korene v našej obci ešte pred rokom 1770. Meno Hojdik nájdeme už v súpise poddaných v roku 1718, kde je spomínaný Ján Hojdik. V urbári z r. 1770 sú zapísaní Štefan Hojdiška, relicta Hojdiška a Štefan Hojdičík. V r. 1780 opäť Štefan Hojdičík a Hojdička. V r. 1855 v dome č. 87 bývajú Ján Hojdik a Martin Hojdik. V r. 1874 sú v Múdro m grunte zapísaní Martin Hojdik a Anton Hojdik, v Martoviech grunte Anton Hojdik a Verona Hojdičíková. V matrikách sú zapísaní – v r. 1788 Ján Hojdičík a Anna Vališíková, v r. 1790 Martin Hojdičík a Katarína Bibišová, v r. 1822 Ján Hojdičík a Katarína Hatajíková, v r. 1827 Štefan Hojdičík a Anna Hribíková, v r. 1834 Štefan Hojdik a Zuzana Durjaníková, v r. 1842 Ján Hojdik a Katarína Kapráliková. V r. 1849 v dome č. 87 býval Martin Hojdik a Mária Zolejová, po r. 1868 Martin Hojdik a Anna Zigová. V dome č. 88 býval od r. 1869 Jozef Hojdik a Anna Šamajová. Jozefovým otcom bol Ján. Od r. 1871 býval v tomto dome aj Jánov syn Florián Hojdik a Tereza Možutíková, po r. 1861 sa spomínali Jánov syn Ján a Tereza Kaprálová. V dome č. 114 v r. 1882 býval Šimon Hojdik a Mária Trúchliková a ešte predtým v r. 1874 Šimon Hojdik a Verona Šušolíková. V dome č. 458 býval v r. 1849 Anton Hojdik a Barbra Boželníková, v dome č. 56 v r. 1877 Adam Hojdik a Katarína Trúchliková. V Múdro m grunte sa spomína Štefan Hojdik, ktorý má za ženu Máriu Palkovú. Mal troch synov – Františka, kováča

František Hojdik – Smrcák

Milan Hojdik-Kuľovák so sestrami, druhá zľava Filoména Balušíková.

Jozefa, pekára Štefana a dve dcéry – Máriu a Margitu. Hojdíkovci boli prv početnejší rod, no dnes je s týmto menom na trvalý pobyt u nás zapísaných len sedem ľudí. Delili sa na dve vetvy – Hojdik Smrcák a Hojdik Kuľovák, no spomína sa aj Hojdik Macho a Hojdik Jožo Čierny. K vetve Hojdíkovcov mohol patriť aj Smrcínek, keďže v zozname poddaných v r. 1780 nájdeme meno Juraja Smrcínca. Meno Hojdik je zapísané i v našich dejinách. 8. júna 1918, na konci 1. svetovej vojny, bolo v Kragujevací kvôli vzbure hromadne popravených 44 slovenských vojakov, príslušníkov 71. náhradného pešieho pluku. Medzi nimi bol i Jozef Hojdik z Papradna z vetvy Smrcák. Na pomníku v Kragujevací nájdeme aj jeho meno. (Podľa Š. Meliša).

Prímenie Macho patrilo u nás Alexandrovi Hojdíkovi, synovi Anny Machovej. Zomrel v r. 2007. Jeho žena Anna Belušíková a dcéra Erika bývajú na dolnom konci dediny, synovia sa z Papradna odsťahovali. Hojdik Jožo Čierny žil na Křžli a vraj bol výborný zabávač a rozprávač. Z Hojdíkov, ktorí žili v Papradne, treba ešte spomenúť Jonáša Hojdika a Kamilu Vaštíkovú. Zomrel v r. 2008, z jeho rodiny nežije u nás nikto.

Štefan Hojdik z Múdreho gruntu a jeho synovia Jozef, František a Štefan patrili k vetve Kuľovák. Jozef (1894 – 1966) a Mária Balušíková mali troch synov a dcéru Helenu (v. Strašíková). Zo synov žil v Papradne len Karol, ktorý zomrel v r. 1987. Jeho manželka Božena Badačová a deti sa odsťahovali do Považskej Bystrice. František (1896 – 1968) a Karolína Zdurjenčíková mali štyri deti – Augustína, Alexandra, Kristínu a Gašpara. Augustín sa cez 2. svetovú vojnu dostal do zajatia

a bol väznený v koncentračnom tábore Kleidenbach v Nemecku. Podarilo sa mu prežiť a dostať sa domov, ale L. Trúchlik a T. Michalík, ktorí boli zavlčení do toho istého tábora, zahynuli od hladu a vyčerpania. Augustín zomrel v r. 2000. So svojou ženou Máriou Lüngrikovou mal dcéru Vieru (v. Jurčíková), ktorá býva v Papradne. Alexander zomrel v r. 2013, jeho žena Albína Hřebičíková a syn Miro žijú v Papradne. Gašpar, ktorý bol ženatý s Alžbetou Strašíkovou, zomrel bezdetný. Tretí Štefanov syn Štefan (1900 – 1972) a Karolína Kúšiková mali syna Milana a štyri dcéry – Albínu, Máriu, Reginu a Filoménu. V Papradne bývala len Filoména, v. za Balušíka-Brňana. Ani jedna z nich už nežije. Milan zomrel v r. 2009, v Papradne zostala jeho žena Mária Lališová a dve vydaté dcéry. K vetve Smrcák patrili František Hojdik (1898 – 1969), syn Jána Hojdika a Anny Polocíkovéj. Na neho si starší ľudia pamätajú ako na majstra, ktorý riadil reguláciu celej rieky Papradnianky a potom aj reguláciu Bielej vody v Púchovskej doline. Jozef, popravený v 2. svetovej vojne, bol jeho bratom. Františka pozvali aj na odhalenie pomníka v Kragujevací, ale namiesto seba poslal syna Milana. Okrem Milana mal s Máriou Santusovou dcéru Annu (v. Strašíková) a ďalšieho syna Viliama, ktorý zahynul nešťastnou náhodou pod kolesami nákladného auta. Milan zomrel v r. 2013, zostali po ňom synovia Juraj a Peter. Najstarší Jozef zomrel mladý v r. 2016. V Papradne ešte žije Františkova dcéra 90-ročná Anna Strašíková.

Magda a Ambro Balušíkovci
Fotografie poskytli: Helena Balušíková-Holjenčíková, Viera Jurčíková-Hojdíková, Mária Bašová-Hojdíková a Anna Strašíková.

VIVAT PODŽIARAN

Zem spieva: Jedinečný papradniansky spev vo finále

Počúvajce šecci takúto novotu, čo sa budze robic už túto sobotu. V Zem spjevá Podžiaran zapere ty naše, aby vás potešil, rozveseľil srccce. Ty naše pesničky hým my zapereme a čo budze daľe? To ešče ňevjeme. Teda, keď bude Polazník 1/2018 na svete, už budeme vedieť výsledky. Keď toto píšem, akurát sa chystáme vyraziť na ďalekú cestu do Bratislavy. Veselo nám bude určite, veď ideme spievať a ideme s vedomím, že nás čaká nezabudnuteľný víkend. Veríme, že nám budete posilať sms hlasy, aby sme naučili vo finále Andreja Bičana po papradňansky.

Aj keď mávame začiatok roka taký pokojnejší, tento rok nám Zem spieva zmenila plány. Či my sme si ich zmenili? Nevieť s určitosťou, kto všetko za to môže, ale nudíť sa veru nenudíme. Stále máme čo cvičiť, zlepšovať, aby sme to naše Papradno prezentovali čo najlepšie. O súťaži budem viac písať v ďalšom čísle, ale aj tak mi nedá nepoďakovať sa za neskutočnú podporu, ktorú vo vás máme. Po odvysielaní základného kola sa nám veru ozvali viacerí pôvodom Papradňani, ktorí boli šťastní, ba niektorým aj slzy vyhrkli od dojatia, keď nám hovorili, aké to bolo a čo cítili, keď nás počuli a videli v TV... Že si ani neuvedomili, aký poklad sa ukrýva v tých našich piesňach, pretože ich brali

vždy ako samozrejmosť. Veď u nás sa spievalo a spieva vždy a pri každej príležitosti. Možno až slová poroty nám i vám ukázali, že naše piesne a typický papradniansky spev je niečo výnimočné, jedinečné na celom Slovensku.

A čo sme ešte za tri mesiace stihli? V decembri vianočný koncert Od Betléma ňedaľeko, kde sa okrem našich detí z Podžiarančeka a najlepších susedov FSK Bukoviny z Brvnišťa predstavili aj SSK Dúbrava z Jasenice a Trombitáši Štefánikovci z Nimnice. Vy, čo ste boli, určite si naň radi spomí-

nate. Bol to krásny zážitok aj pre nás. Ešte raz ďakujem aj za vás, milí čitatelia, všetkým účinkujúcim za spríjemnenie vianočného obdobia. Hneď po koncerte sme sa zúčastnili posvätenia dreveného betlehema u našej Hanky na Kolibe Papradno.

Chlapci z Podžiarančeka začali chodiť cez tieto Vianoce po betlehemoch v snahe zachovať tento pekný zvyk, deti si zaspievali na rodičovskom plese a veru všeličo tento rok chystajú, tak im držíme spoločne palce. Fašiang bol veľmi krátky, ukončili sme ho tradičným fašiangovým sprievodom a pochovávaním basy. Tretiu februárovú sobotu sme šli spolu s Karlovjankami perie drápať. Veselo bolo, všeličo sme pospomínali aj si niečo zaspievali.

Prajeme vám príjemne strávený veľkonočný čas a tešíme sa vašej priazni na všetkých vystúpeniach či súťažiach, ktoré nás v ďalších mesiacoch čakajú.

Lenka Jandušíková

ČERIEPKY z Podjavorníka

BLISKA

Bliška bol na Podjavorníku zažívaný hovorový názov pre malého spevavého vtáčika so sivočiernym sfarbením peria a so stále trasúcim sa chvostom, ktorý neposedne lietal z miesta na miesto. Zoologický názov tohto vtáka je trasochvost biely a hovorový názov známy na celom Slovensku je aj trasorítko. Možno podľa tohto vtáčika dostala prezývku istá staršia vdova, čo bývala v Papradne Pod Kremnicú blízko Policercovcov v starej chalúpke, ktorá už nestojí. Možno jej takáto prezývka prischla preto, že v mladosti pôsobila ako bliška, drobné vtáča, čo neposedne lieta z miesta na miesto. Raz sa údajne niekto po nej zháňal v dedine, že dze tu býva Bliška? Znaliec miestnych pomerov mu odpovedal: „No, tam vyše kína, čo býva

Vrana, a kúsek ešte povyššie pri Policercovi býva Bliška“. Takže aj iné ženy mali vtedy prezývku po vtákoch...

Táto Bliška bačovala v letných mesiacoch Pri skale. Priezviskom bola Váchaliková, krstné meno si už nepamätáme. Príbeh, ktorý spomínam, sa odohral v období, keď dnešné prababky boli malými deťmi. Preto neprekvapuje, že bola veľmi chudobná a životom utrápená. Na Kfzli a v ostatných osadách bola známa tým, že chodila pomáhať iným ľuďom pri poľnohospodárskych prácach a tam si privyrobila nejakú korunu, lebo dôchodok ani žiadny iný príjem nemala. A navyše kalkulovala aj s tým, že keď pôjde na takúto výpomoc, tak sa tam v ten deň aj zadarmo prestravuje.

Mala niekoľko stabilných zákaznikov, kde pravidelne pracovala. Boli to najmä takí, čo brali ohľad

na jej chudobu a pre ktorých jej brigáda nebola prioritou, ale chceli jej aj pomôcť, nech si zarobí nejakú tú korunku.

Tak chodila pomáhať aj do rodiny Maríny a Vícena. Zo začiatku Marína nepochopila vedľajší dôvod výpomoci a hneď, ako Bliška ráno prišla, utekali na roľu, aby predbehli páliace slnko a urobili čo najviac roboty doobeda. Bliška sa počas dopoludnia akosi ošívava, vzdychala, postávala, vystierala sa, znovu vzdychala, obracala sa k slnku a hovorila: „Jó, už by hen, ľaľa, malo byc aj predpolodnie. Čože by už hen, ľaľa, nebolo!“ Marína v prvom momente neporozumela. Ale keď sa tieto komentáre stále opakovali a Bliška sa ošívava stále viac a viac, pochopila: Bliška vstávala ráno možno o štvrtej v Papradne, pešo vyšla Ke skale, odtiaľ na Kfzleľ a potom celé doobedie s Marínou prekopávali. A ona v ten deň ešte nič ani nejedla, ani nepila... Marína odhodila motyku a chytro bežala do chalupy zobrať čosi pod zub

a trochu vody na predpolodnie, aby Bliška od vysilenia neodpadla. Pri jedle sa Marína potom zdôverila, že vždy, keď ide niekomu pomáhať, neraňajkuje, aby ušetrila. Preto ani v to ráno nejedla... Odvtedy vždy, keď prišla na brigádu, Marína ju najskôr pozvala do chalupy na raňajky a až potom odišli na roľu, kde Bliška prekopávala do samého poludnia s energiou ako malé vtáča s vrtulou na chvoste.

Od tých čias sa v podjavornických osadách začala používať nová prepovedka. Keď pri práci na poli alebo v lese, alebo hoci aj doma už pociťovali hlad a niekto už chcel naznačiť, že je čas obeda, nepovedali, že už sme hladní alebo pojme jesc, ale používali čarovnú formulu: „Jó, už by hen, ľaľa, malo byc aj predpolodnie. Šak čože by už hen, ľaľa, nebolo!“ Všetci porozumeli a odobrali sa ku krátke- mu odpočinku, počas ktorého aj zahasili hlad a smäd...

J.Trulík

PAPRADNO KEDYSI a DNES

Driapanie peria

Keď sa dni začali skracovať a noci predlžovať, najmä počas strdžích dní, bolo driapanie peria po večeroch jednou z najbežnejších činností v každej domácnosti. Husi sa chovali nielen na obživu, no predovšetkým kvôli periu, ktoré sa dávalo do perín. Deti v domoch bolo ako smetá a každé z nich sa potrebovalo v noci niečím prikryť a pod niečím zohriať. Dievka súca na vydaj tiež potrebovala nejaké to veno. To by bolo rečí v celej dedine, keby ho nemala nachystané! Husi pásli na lúkach malé deti, často už aj 5-ročné. Gazdiné husi oškľbali dvakrát do roka, a keď ich zabili, tak ešte poslednýkrát. Tam, kde bolo viac husí, bolo aj viac roboty. A tak sa poschádzali všetky susedky, kamarátky a začalo sa driapať. Vzali so sebou aj deti, ktoré s veľkým záujmom počúvali klebety z dediny i príbehy o strašidlách a mátohách, ktoré boli pre ne niečím záhadným a tajuplným. Chlapi sa tejto činnosti takmer vôbec nezúčastňovali, zašli radšej do krčmy. Ako inak... Po skončení driapania pohostila gazdiná všetkých šiškami a čajom, dospelých aj páleným a potom sa pokračovalo v ďalšom dome.

Dnes by sme v Papradne ťažko našli dom, v ktorom by sa ešte driapalo perie. Tak sme sa my, folkloristi, už po tretíkrát na pozvanie Anky Pavlicovej, rod. Hikaníkovej, vybrali na Moravu. Vo Zvonici na Soláni bolo veselo. Spolu so ženskou speváckou skupinou z Veľkých Karlovíc sme si okrem driapania peria aj zaspievali a vypočuli zaujímavé i vtipné príhody z ich života. Text piesne, ktorú sme pri tejto príležitosti spievali, zložila Anka Pavlicová ako spomienku na driapanie peria v minulosti:

Rok sa s rokom zišiel a zas sme k vám prišli pomôcť perie driapať, s vami si zaspievať. Na Zvonici dobre, na Soláni zdravo, uvidíš tu z diaľky Radhošť, Javorníky. Driapanie, driapanie, to bola udalosť, driapali sme všetci, dospelí aj deti. Nahradilo nám to mobil, televízor, babky spomínali, jak sa dávno žilo. My sme počúvali ani nedýchali, kde aké strašidlá v noci strašievali. Niekde bol svetlonos, inde zas bľaboty, to bol veľký horor chodiť večer domov. Húsky sa chovali, potom sa šklbali, aby bolo perie na dobré periny. Alergia bola vtedy na nás krátka, nikto ju nepoznal, spala ešte v plienkach. Driapačky, driapačky, udalosť veselá či je robotný deň, alebo nedeľa. Najlepší na tom bol potom ten oldomáš, keď sa dodriapalo, hneď sa oslávilo. Gazdinka nosila všelijaké dobroty, tak sa oslavoval koniec tej roboty. Veselo nám bolo po tom čaji s rumom, harmonika hrala a bolo

Základná škola a MŠ

Pomáhajme, ak môžeme

V okresnom kole 8. ročníka Technickej olympiády v Považskej Bystrici bola úspešná naša siedmačka Petra Repiská, ktorá si medzi chlapčenskou konkurenciou počínala vynikajúco a v kategórii B obsadila výborné 2. miesto. Petre blahoželáme a za prípravu ďakujeme uč. Splavcovej.

Geografická olympiáda

Vo februári sa konalo okresné kolo už 46. ročníka GEOGRAFICKEJ OLYMPIÁDY v CVČ v Považskej Bystrici. Našu školu reprezentoval žiak 7. ročníka Adam Váchalík, ktorý podal vynikajúci výkon a umiestnil sa na 2. mieste. Adamovi srdečne gratulujeme, želáme veľa ďalších úspechov a ďakujeme aj p. uč. Šipekovi, ktorý Adama na olympiádu pripravoval. **(za ZŠ s MŠ dm)**

Odpočuté od detí z MŠ

kečup – kepuč, topánky – potánky, švihadlo – šivadlo, dáždnik – strážnik, vodník – podvodník, hrable – chraple, riaditeľ – riaditeľník, krahulec – granulec, parohy – pahory. Bolí ma hlava. – Čosi mi puká v hlave. Jedujem sa. – Nervím sa. Bolo u nás veľa ľudí na návšteve. – Bola u nás tesnotka. Zem sa točí okolo osi. – Zem sa točí okolo včely.

Aj v Amerike nájdete potomkov Papradňancov

Vo Wisconsinu nemajú len jednu z najchladnejších zím v Amerike, ale aj Miss československého pôvodu zo štátu Wisconsin, USA 2017. Jej predkovia pochádzajú z Papradna, volá sa Annika Angelo, má 17 rokov, býva v meste Phillips, štát Wisconsin. Táto súťaž krásy sa organizuje

veselo. Nestážujeme si, veď sa zdravo žilo, všetky potraviny, všetky boli bio. Tak sa veru žilo, všade bolo živo, v chalupách, na lúkach pekne sa spievalo. Húsky, biele húsky, kam ste sa podeli? Na každom dvore ste vy gagotali. Húsky, biele húsky, kam ste odleteli? Čas všetko odniesol, spomienky zostali. **(dm)**

na počesť ľudí, ktorí v neľahkom čase, mnohokrát najmä kvôli veľkej biede, odišli za prácou tisíce kilometrov od svojich žien i detí. Annikini predkovia emigrovali za veľkú mláku ešte koncom 19. storočia. Jej starý otec Juraj Balušík (rok narodenia 1868) emigroval do Spojených štátov v roku 1892, aby zarobil peniaze na živobytie a kúpu pozemkov. Pracoval ako baník v uhoľných baniach a zarobené peniaze posielal svojej žene na Slovensko. Mária (rok narodenia 1874) prišla za ním v roku 1899 na lodi Palatia a všetky ich deti sa narodili už v Amerike. Prostredníctvom správy na Facebooku nás nedávno kontaktovala Annikina mama Luanne Blok Angelo, ktorá nás požiadala o zaslanie pôvodného kroja i piesni pre svoju dcéru. V lete sa totiž zúčastní národnej súťaže Miss Spojených štátov amerických 2018, kde sa bude prezentovať nacvičenou folklórnou piesňou z Papradna. Reprezentovať bude v kompletnom tradičnom papradnianskom kroji, ktorý za ňu pocestuje lietadlom niekoľko hodín. Držme jej teda palce, nech sa to naše Papradno zviditeľní aj za veľkou mláku. **(dm)**

....a tak sme sa redikali

(Spomienky)

Je predjarie. Vonku je nepríjemné počasie. Padá kapľač. Vhodný čas na prezeranie a revíziu starých dokumentov. Takto som natrafil aj na staré vysvedčenia – mám ich všetky od prvej triedy po maturitné. Moju pozornosť zaujme vysvedčenie zo 4. ročníka školského roka 1948/49. Na vysvedčení je v časti II. polrok okrúhla pečiatka: Národná škola v Papradne – Kopaniciach a podpis učiteľa E. Janáči. Na zadnej strane vysvedčenia je navyše poznámka:

„Žiak sa odhlásil z tunajšej školy a presťahoval sa s matkou do Papradna na Grúnik.

A tak sme sa redikali. 30. apríla 1949 sme vyrazili. Taká malá redika: otec Ľudo, mama Mária, brat Ľudko, ja, kravička Miloša, ťahajúca voz s potrebami, pes Bobino, kocúr Murko vo vreci a malé prasiatko v drevenej prepravke. Smer – Horný Grúnik, do domu prenajatého od pána Dřblíka. Čakali nás noví susedia – Fujašovci, Badačovci František a Ľudo, Chalánky, Barančík Ondrej zvaný Kulínek. Na Dolnom Grúniku bývali Macháčovci, Priešečanovci, Kadvanovci, Fujašovci a môj dedko Badač Ján

s babkou Katarínou a ich deti: Karola, Mária, Františka, Rozália, Ľudmila, Agneša, Božena, Emília, Helena, Zita, Ondrej a Jozef. Dnes už z mojich tiet a strýkov, bohužiaľ, nik nežije. Moja mama Mária sa dožila 95 rokov. V novom bydlisku stretávam a získavam nových kamarátov. Sú to Vlasto Fujaš, moje tety Helena a Milka Badačové, Albína, Milka, Karol, Vlodo a Milan Priešečanovci, Milka, Stáza, Fero a Jožko Macháčovci, Hrehor, Milan a Kamila Badačovci a Dominik Fujaš.

Počas prvých dní mája 1949 som spolu s ostatnými školo-povinnými kamarátmi podnikol z Grúnika prvú cestu do školy na Podjavorník cestou cez Ma-

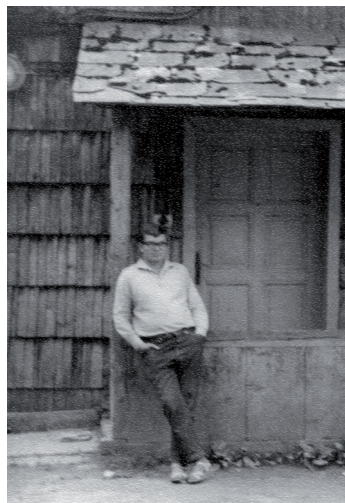
cháčovcov. Na Javoriči, odkiaľ bol výhľad na vežu papradnianskeho kostola, bývali Štrbákovci. Odtiaľ sme pokračovali cez Andrlrov, ktorí bývali Pri skale, cez Hornú Krížel' (bývali tu Šamajovci a Kanikovci) ku škole na Podjavorníku. Škola bola väčšia drevená budova s vchodom zo severnej strany, ktorý bol krytý prístreškom. Väčšina okien bola situovaná z južnej strany. V budove bola len jedna trieda s dvojzmenným vyučovaním. Keď sme išli do školy na doobedňajšie vyučovanie, vyrážali sme skoro ráno. Ak sme išli na poobedné vyučovanie, stihli sme ešte napásť dobytok a okolo 11. hodiny sme vyrážali na cestu, ktorá z Grúnika trvala zhruba hodinu. Späť zo školy to trvalo vždy dlhšie, lebo sme išli hore kopcom. Do školy sme chodili aj v sobotu.

Okrem slovenského jazyka sme sa učili ruský jazyk, písanie, počty a merbu, náboženstvo. Na obľúbených hodinách telesnej výchovy sme radi hrávali košíkovú. Na protiahlých stranách ihriska boli na tyčiach zavesené obyčajné prútené koše na zemiaky, ktoré nemali dno. Vtedy sme ne-

tušili, že hráme vlastne basketbal. Učebnice a zošity som nosil v taške, ktorú mi ušila mama z obyčajného zrebného plátna. Taška mala jeden popruh, ktorý som nosil krížom cez plece. Na desiatu som si nosil zemiakový alebo múkový kabáč, fľašku mlieka, občas homôlky alebo aj smidku doma pečeného chleba s maslom. Na záver školského roka 1948/49 bolo krásne počasie a my sme na školskom dvore odohrali pre prítomných rodičov krátku divadelnú scénu, čím sme ukončili školský rok.

Okrem plnenia si školskej dochádzky som mal na bačove ešte jednu povinnosť. Tou bolo pasenie dobytku.

Kravičku malo takmer každé

gazdovstvo. Niekde boli aj dve, prípadne aj teliatko – tak ako u dedka Jána Badača. Inde mali stádo kôz a oviec – u Františka Badača. Na pasenie sme využívali dva pasienky. Jeden na Hornom Grúniku, druhý na Dolnom. Cestou na pasienok sa dobytok a aj my, malí pastieri, osviežili vodou z válova. Studenšia voda bývala na hornom válove – bol krytý stromami. V strede jedného pasienka stála košatá čerešňa. Pri nej platila dohoda – obeť ju pôjdeme všetci naraz, keď čerešne dozrejú. A dohoda sa vždy dodržala. Navrchu pasienka „Na páleníci“ sme mali kolotoč. Do kmeňa stromu, ktorý bol zrezaný na výšku zhruba 150cm, bola vyvŕtaná diera. V nej zatĺčený hrubý železný kolík. Na kolík bola nasadená silnejšia lata s vyvŕtaným otvorom pre kolík. Na oboch koncoch latty boli pripevnené jednoduché sedačky. Kolotoč musel roztočiť jeden alebo dvaja kamaráti. Niečo podobné vidieť dnes na detských ihriskách. Na zábavu nám slúžila aj „kľuka“ – hojdačka zavesená na strome. Pre časovú orientáciu sme si na pasienku zostrojili slinečné hodiny. Slúžili hlavne pri pasení dobytku, keď bolo nutné odhadnúť čas, kedy sa treba chystať do školy na poobedné vyučovanie. Keďže leto

bolo teplé, bolo na pasienkoch veľa čmeliakov a ôs. Takže sa nám pri pobežovaní po lúke občas ušlo aj „mädu“ – žihadlo. Na hladkých kameňoch sme pomocou ohňa pálili smolu a robili si žuvačky. Tiež sme piekli plávky. V ich klobúčikoch sa po posolení vytvorila šťavička, ktorú sme na jeden šup spolu s teplou plávkou zjedli ako výnimočnú pochúťku. Zbierali sme aj iné huby – bukovce, kozáky. Mama varila z nich výborné polievky, do ktorej pridávala kýšku. Raz sa mi podarilo na jednom mieste nájsť päťdesiat bukovcov! Veľa húb sme aj sušili na zimu. Zbierali sme aj jahody, maliny či lipový kvet. V Grúnickom potoku sme si vybudovali malé kúpalisko – pleso. Voda v ňom bola studená a pomerne mútna. Nám to ale vôbec nevadilo. Do potoka v Komjatnom sme chodili chytat' hlaváče, občas sa nám pošťastilo chytiť pstruha a niekedy sme spod kameňa vytiahli aj užovku. Raz za čas som absolvoval cestu pešo z Grúnika do Brvništa a späť za jeden deň. Nosil som tatkovu, ktorý pracoval vo fabrike v Bystrici, v baherke mlieko, maslo a tvaroh. Cestou späť som nosil rôzne potraviny. Trasa cesty viedla cez Slacinky, Mačiarovú k Majeru alebo cez Komjatné k hlavnej ceste.

K mojim povinnostiam patrila aj opatera štvorročného dieťa. Mamička a práca, ktorú som naozaj nemal rád. Tou bolo mútenie mlieka. Maslo, tvaroh, sušené huby chodila mama spolu s tetami predávať na Moravu do Karlovíc alebo Karolinky.

Tak mi v práci aj zábave prešli štyri mesiace v krásnej, čistej prírode pri dobrých priateľoch. Ešte dnes mi v pamäti zostali krásne spevy, ujúkanie dievok a zvuky harmoniky, znejúce krížom cez chotáre. Na naše bačovanie aj dnes, vo veku 79 rokov, rád spomínam.

Miloslavov 9.3.2018

PaedDr. Kamil Badač

DETSKÝ LETNÝ TÁBOR

Pre deti od 7 do 15 rokov

Miesto:

Koliba Papradno

Termíny:

1. turnus: 07.07.2018 - 14.07.2018 (OBSADENÝ)

2. turnus: 14.07.2018 - 21.07.2018

3. turnus: 21.07.2018 - 28.07.2018

Prihlásky a podrobnosti sú dostupné na: www.penziongrunt.sk/agropenzion v časti "Podujatia".

Na výzvedy až do Dubaja

Študentka vysokej školy Veronika Šamajová (24) sa venuje netradičnej záľube – sokoliarstvu. Naskytla sa jej príležitosť zažiť exotiku na vlastnej koži, ktorú využila. Koncom minulého roka sa spolu s ďalšími 10 študentmi a sokoliarimi zo štyroch slovenských škôl a univerzít zúčastnila 4. ročníka Medzinárodného sokoliarskeho festivalu v Abú Dhabí a Al Ain v Spojených arabských emirátoch. Reprezentovali nielen našu krajinu, ale aj Slovenský klub sokoliarov pri Slovenskej poľovníckej komore. O tom, ako sa jej tam páčilo a čo všetko zažila, sa dočítate v tomto zaujímavom rozhovore, ktorý sme pre vás pripravili.

Prezraď nám, prečo si sa začala venovať práve sokoliarstvu? Čo ťa k tomu priviedlo?

Už od malička ma rodičia podporujú v mojich záujmoch, ktorými sú predovšetkým zvieratá. Ešte ako malej mi môj otec Juraj nakreslil a vystrihol z kartónu jas-traba, dal mi svoju zväračskú rukavicu a ja som s týmto papierovým dravcom chodila po celej obývačke. Už v tomto veku som túžila vlastniť dravca a niečo ho naučiť. K sokoliarstvu som si prvýkrát tak naozaj našla cestu až na Technickej univerzite vo Zvolene, kde v súčasnosti študujem a zároveň som aj členkou Sokoliarskeho strediska pôsobiaceho pri už spomínanej univerzite.

Ako si sa dostala na tento medzinárodný festival? Predchádzali tomu aj nejaké regionálne, krajské, prípadne národné kolá?

Na Medzinárodný sokoliarsky festival v Abú Dhabí boli pozvaní študenti rôznych stupňov slovenských škôl priamo samotným korunným princom Abú Dhabí – šejkom Mohammedom Bin Zayed Al Nahyanom, nakoľko sme fenoménom vo svete, lebo sa v našej krajine vyučuje sokoliarstvo vo všetkých stupňoch Školského systému Slovenskej republiky. Za našu univerzitu sme boli vybraní dvaja – ja spolu s mojim kolegom a predsedom nášho sokoliarskeho krúžku. Zúčastnili sa aj študentky Univerzity veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach, stredoškólcovia zo Strednej lesníckej školy v Banskej Štiavnici a žiaci zo Základnej a materskej školy Maximiliána Hella v Štiavnických Baniach. Všetci sme reprezentovali náš Slovenský klub sokoliarov pri Slovenskej poľovníckej komore.

Aký bol samotný priebeh festivalu a čo mu predchádzalo? Čo ťa najviac uchvátilo a zaujalo?

3. decembra poobede sme leteli z maďarskej Budapešti do Dubaja. Tri dni sme bývali na hoteli

v Al Ain a celé dni sme strávili vždy v púšti v sokoliarskej škole šejka Mohammeda Zayeda, kde sa deti zo Spojených arabských emirátov chodia vzdelávať v oblasti sokoliarstva. Každý deň sme mali naplánované rôzne odborné prednášky – od problematiky ochorení a terapie u dravcov, cez výcvik, workshopy (praktické cvičenia, pozn. red.) až po tradície rôznych krajín. Keďže sa festivalu zúčastnilo asi 56 krajín, poňali sme tu typicky slovensky – prezentáciou našej kultúry – spevom a heligónkami. Lesníci dokonca trúbili rôzne lesnícke signály, ktoré sa využívajú aj pri sokoliarskych lovoch. Mali sme možnosť vidieť divokú faunu a flóru púšte aj živé plazy – agamy. Mohli sme si zajazdiť na ťavách a arabských koňoch. Zúčastnili sme sa tradičných lovov na vtáky dropy (hubary) priamo v púšti. Skvelým zážitkom bola aj divoká, zdôrazňujem divoká jazda džípami cez púštne duny. Vyskytli sa situácie, keď auto doslova plávalo 3 metre dolu dunou a znova sa rozbehlo. Miestni ľudia nám ukazovali svoju kultúru, tradície, špecifickú prípravu kávy v púšti, ženy nám krásne pomalovali dlane hennou. Absolútne umelecké dielo! Ďalšie tri dni sme strávili v meste Abú Dhabí, kde sa konal samotný oficiálny festival. Každá krajina si vyzdobila svoj stánok a uložila propagačný materiál a darčeky pre návštevníkov. Vzájomne sme sa navštevovali s inými krajinami, fotili, vymieňali si skúsenosti a drobnosti. V posledný deň nás poctil svojou návštevou samotný princ, ktorému sme odovzdali pripravené dary a poďakovali za možnosť, ktorú nám sprostredkoval. Hlavnou myšlienkou tohto ročníka festivalu bolo stretnutie študentov zo škôl z celého sveta, odovzdávanie skúseností, nápadov a ďalších možností rozvíjania svojho potenciálu v sokoliarstve.

Spojené arabské emiráty sú vraj krajinou šejkov, mora a

luxusu. Je to naozaj tak?

V hoteli mali špičkových cukrárov a každý deň nám boli podávané jedlá z rôznych kútov sveta, takže som mohla stále ochutnávať niečo nové a zaujímavé. Jeden deň sme mali voľný, tak som to využila a okúpala sa v mori, ktoré aj napriek tomu, že bol december, bolo ešte dosť teplé. Mesto Abú Dhabí aj Dubaj sú mimoriadne nadčasové a luxusné, disponujú obrovskými stavbami rôznej architektúry. Možno niektorí spochybňujú pozíciu ženy v tejto krajine, ale domáci sú mimoriadne milí ľudia a svoje ženy si veľmi vážia. Ženu si tu môže zobrať iba ten muž, ktorý je schopný sa o ňu dostatočne postarať. Muži prísne dodržiavajú zásady svojho náboženstva a neflirtujú s cudzími ženami ani len zdĺhavým pohľadom, za čo sa v tejto krajine môže muž dostať až do väzenia. Aj na nás ako cudzinky si muž nedovolil pozrieť do očí dlhšie než 5 sekúnd. Keďže krajina disponuje obrovským množstvom elektrickej energie, ktorá je produktom pri ťažbe ropy, všetky cesty a diaľnice sú osvetlené. Pri cestných komunikáciách a v mestách sú umelo vysadené rastliny, a stromy, ktoré sú prispôbené na miestne klimatické podmienky a zavlažovací systém je riešený obyčaj-

nými čiernymi hadicami, ktoré vedú niekoľko desiatok kilometrov popri vegetácii a zásobujú ju vodou. Dôvodom výsadby vegetácie je vzťah zosnulého šejka k lesom nášho charakteru. Domáci chovajú na farmách ťavy, kozy a ovce na mäso a pestujú palmy, ktoré rodia tradičnú národnú plodinu – datle. Cesta púšťou bola neopakovateľným zážitkom, niektoré duny dosahovali výšku aj 30 metrov.

Navštíviť túto krajinu sa môže zdať niektorým veľmi nebezpečné. Nemala si strach?

Médiá nám často podstrkujú nepravdivé informácie o južných krajinách, ako sú Spojené arabské emiráty či Turecko, dôsledkom čoho sú aj naše negatívne predsudky o týchto krajinách a obavy z nich. Nebolo to inak ani u mňa. No po pár hodinách som ale pochopila, že sme vo veľmi vyspelej a bezpečnej krajine. Bol to pre nás všetkých neopakovateľný zážitok. Rada cestujem a spoznávam nové kultúry a jedlá spolu so svojou rodinou. No keďže sme sa museli spofaľnúť len sami na seba, bola to pre nás ešte väčšia výzva.

A čo by Veronika urobila, keby sa jej opäť naskytla možnosť navštíviť túto krajinu? Neváhala by ani minútu a začala by baliť k úfre. (dm)

Karatisti bodujú

Deti z Karate klubu Papradno predviedli svoje bojové umenie na STEFE CUP 2017 v Revúcej a umiestnili sa nasledovne:

1. Adrián Garabík kumite, 2. kata, 3. Martina Balušíková kumite, kata, 3. Samuel Kurnocík kata. Trénovala ich Petra Zelová, vzájomné zápasy rozhodoval Ján Garabík.

Zvolen Cup 2018

Počas prvého februárového vikendu sa konal už 28. ročník Karate Zvolen Cup 2018. Vo vzájomných zápasoch bojovalo 439 súťažiacich zo 45 klubov. Z Karate klub Papradno štartovali:

Matúš Galko, kumite seniory nad 84 kg, 3. miesto Petra Zelová, kumite juniorky 16 – 17 rokov nad 59 kg - 3. miesto Koncom februára sa uskutočnil Oravský pohár v Karate OPEN - Orava Cup 2018. Súťažilo 39 klubov, súťažiacich bolo 352. Štartovalo sa 442-krát v dvoch kategóriách – kata a kumite.

Výsledky Karate klub Papradno: 2. Petra Zelová kumite, juniorky 16 – 17 rokov +59 kg, 2. Ema Cupanová kumite mladšie dorastanky 12 – 13 rokov +50 kg, 3. Matúš Galko Matúš kumite seniory 18+ rokov +75 kg, Adrián Garabík prehral o 3. miesto kumite mladší žiaci 8 – 9 rokov +32 kg. Pripravovala ich Alena Labudíková, rozhodoval opäť Ján Garabík. Vo všetkých troch súťažiach rozhodoval Ján Garabík, ktorý je zároveň vedúcim Karate klubu Papradno. (dm)

Hasiči s bilanciou i plánmi

Na výročnej členskej schôdzi (13. 1.) Dobrovoľný hasičský zbor Papradno bilancoval uplynulý rok. Hasiči mali v roku 2017 tri výjazdy k požiarom:

* 7. 1. 2017 požiar rekreačnej chaty v osade Kížeľ na Podjavorníku

* 8. 4. 2017 požiar kontajneru na dolnom konci v Papradne

* 20. 6. 2017 požiar trávnatého porastu v lokalite za školou v Papradne.

V tomto roku (4. 3.) máme za sebou prvý výjazd k požiaru suchej trávy nad obcou Jasenica, a to sa sneh ešte v tom čase ani poriadne neroztopil. Našťastie,

pri tomto požiari nedošlo ku vzniku väčších škôd.

Teší nás, že sme boli úspešní pri podanom projekte na rekonštrukciu a zateplenie hasičskej zbrojnice. Momentálne vo výberovom konaní hľadáme firmu, ktorá túto rekonštrukciu bude robiť.

V roku 2018 sa budeme naďalej zdokonaľovať vo výjazdovej činnosti, pripravovať podujatia, zaujímavé súťaže, ale hlavne budeme bdiť nad našou obcou, aby sme v prípade potreby boli vždy nápomocní.

Boris Balušík,
predseda DHZ Papradno

Žiaci TJ Žiar Papradno sa v januári zúčastnili futbalového turnaja Púchov CUP v kategórii U14 v sTC aréne s umelou trávou v Púchove. Matúš Baštecký sa stal najlepším brankárom turnaja. (dm)

Príprava na umelej tráve

Muži TJ Žiar Papradno sa na jarnú časť sezóny pripravujú celú zimu na umelom ihrisku. Na konci februára odohrali na umelej trávě v Považskej Bystrici prípravný zápas s Dolnou Marikovou. Mužstvo posilnil Martin Belej, ktorý je novou tvárou tímu. Naši tento zápas vyhrali 1:0, gól strelil Herco.

Tomáš Tarožík dvakrát najlepším brankárom

V sTC aréne s umelým trávnatým povrchom v Púchove sa koncom decembra konal medzinárodný futbalový turnaj mladších žiakov v kategórii U12. Zúčastnilo sa ho 10 tímov z Českej a Slovenskej republiky v dvoch 5-členných skupinách, hrali každý s každým a do semifinále postúpili prví dvaja. Za najlepšieho brankára bol vyhlásený Tomáš Tarožík, ktorý chytá za MŠK Púchov. Jeho tím MŠK Púchov červení sa umiestnil na konečnej 3. priečke. O mesiac neskôr získal Tomáš na ďalšom medzinárodnom turnaji v Púchove opäť cenu pre najlepšieho brankára. Trénerom žiakov je bývalý hráč a tréner dorastencov TJ Žiar Papradno F. Brezničan ml. (dm)

Novoroční ľadový medvedzi

Vladimír Belás,
Matúš Galko,
Sebastián Pauk,
Erik Cupan,
Boris Balušík
a bratia
Šamajovci
– Marek,
Milan a Martin

Lyžovali sme opäť na Martinkách

Hneď po vianočných prázdninách sme sa po roku opäť vrátili na Martinské hole, aby sa 20 žiakov našej školy naučilo lyžovať alebo sa v lyžovaní zdokonaľovali. Napriek hmlistému počasiu, ktoré nás potrápilo počas štyroch dní z piatich, sa podarilo deťom osvojiť si základy lyžovania. Inštruktor Martin a p. učiteľky Sokolíková a Macošincová viedli vyučovanie tak, aby všetko prebehlo hladko, ale najmä bez zranení. O fyzickú pohodu nás všetkých sa starala zdravotníčka p. Milada Fortuníková. Večerný program sme si vyplnili stolovými hrami v spoločenskej miestnosti a chýbať nemohla ani diskotéka, na ktorú sa všetci tešili. Z Martiniek sme si odniesli mnoho neopakovateľných zážitkov, na ktoré budeme ešte dlho spomínať. (dm)

Vydavateľ: Obec Papradno, 018 13 Papradno č. 315, IČO:00317594. **Redakčná rada:** Ing. Věra Lališová, e-mail: viera.lalisova@csspapradno.sk, Ing. Anna Pozníková, Mgr. Denisa Macošincová, Mgr. Petra Mikyťová, Mgr. Margita Bulíková. e-mail: papradno@papradno.sk. **Príprava pre tlač:** Viera Petříková. **Tlač:** PNprint, Piešťany. **Náklad:** 1 100 výtlačkov. Povoľené Okresným úradom Považská Bystrica, odbor všeobecnej vnútornej správy. **Reg. číslo:** EV 3232/09, ISSN 1338-8037. **Cena výtlačku:** bezplatne.